

Historia w klasie 4.

Dział 1 - ZAPOZNAJ SIĘ Z HISTORIA

Ocena dopuszczająca:

- Uczeń wie, co to jest historia i czym zajmuje się historyk.
- Uczeń wie, czym zajmuje się archeolog.
- Uczeń wie, co to są: źródło historyczne, legenda, zabytek.
- Uczeń zna różne rodzaje zegarów.
- Wskazuje podstawowe podziały czasu stosowane w historii (wiek, tysiąclecie, era).
- Uczeń wie, co to są mapa i plan.
- Wie, co to jest: tytuł mapy, legenda mapy.

Ocena dostateczna:

- Uczeń wymienia w kolejności chronologicznej epoki w dziejach człowieka.
- Uczeń wie, jakimi narzędziami i technikami posługuje się archeolog.
- Uczeń wie, jakie funkcje pełni muzeum.
- Dzieli źródła historyczne na pisane i niepisane.
- Uczeń umieszcza wydarzenia na osi czasu.
- Wie, co to jest chronologia.
- Określa na podstawie daty rocznej wiek i jego połowę (w odniesieniu do naszej ery).
- Oblicza czas, który upłynął między wydarzeniami z okresu naszej ery.
- Uczeń wie, jakie są rodzaje map i planów historycznych.
- Wskazuje na mapie konkretne miejsca i określa ich przynależność państwową.

Ocena dobra:

- Uczeń wyjaśnia, po co uczy się historii.
- Uczeń wymienia przykłady znalezisk archeologicznych i ocenia ich przydatność dla poznawania przeszłości.
- Uczeń wskazuje różne formy poznawania historii (film fabularny, dzieło malarskie).
- Rozumie znaczenie źródeł historycznych w pracy historyka, podaje konkretne przykłady
- Uczeń wie, w jakim celu i gdzie sporządzono pierwsze kalendarze.
- Rozumie, jakie znaczenie w poznawaniu i nauce historii ma chronologia.
- Uczeń odróżnia różne rodzaje map historycznych.
- Wskazuje różnice między mapą dawną i współczesną.

Ocena bardzo dobra:

- Uczeń rozumie wpływ wydarzeń historycznych na teraźniejszość oraz wpływ współczesnych zdarzeń, także z własnego życia, na kształtowanie się przyszłej historii.
- Uczeń rozumie znaczenie pracy archeologa dla poznawania przeszłości.
- Uczeń odczytuje informacje z ilustracji przedstawiającej źródło niepisane.
- Rozumie, dlaczego należy chronić źródła historyczne.
- Uczeń rozumie, dlaczego inaczej liczymy czas w odniesieniu do -okresów przed naszą erą i naszej ery.
- Na podstawie daty rocznej określa wiek (w odniesieniu do czasów przed naszą erą).
- Uczeń rozumie znaczenie czytania mapy dla poznania zjawisk i procesów historycznych.

Ocena celująca:

- Uczeń wskazuje przykładowe wydarzenie historyczne oraz jego przyczyny i skutki.
- Uczeń dokładnie omawia elementy stanowiska archeologicznego
- Uczeń wymienia przykłady zabytków, które można zobaczyć w skansenie
- Uczeń na podstawie daty rocznej określa połowę wieku (w odniesieniu do czasów przed naszą erą).
- Uczeń odczytuje legendę dowolnej mapy historycznej i wskazuje zamieszczone w legendzie symbole na mapie.

Dział 2 - MOJA HISTORIA, MOJA OJCZYZNA

Ocena dopuszczająca:

- Uczeń wie, co to są: pamiątka rodzinna, zwyczaj, tablica przodków.
- Uczeń wie, co to są: ojczyzna, patriotyzm, region
- Uczeń zna pojęcia gwary, stroju regionalnego.
- Uczeń wie, które miasto jest stolicą Polski i jakie są polskie symbole narodowe.
- Uczeń wie, co to jest legenda.

Ocena dostateczna:

- Uczeń odróżnia pamiątkę od zwyczaju oraz tablicę potomków od tablicy przodków.
- Podaje przykład pamiątki i zwyczaju w swojej rodzinie.
- Uczeń wie, co to jest mała ojczyzna.
- Uczeń wskazuje na mapie i nazywa region, w którym mieszka.
- Uczeń wymienia najważniejsze polskie święta państwowe.
- Uczeń zna i opowiada legendy o Lechu, Czechu i Rusie oraz o Piaście i Popielu.

Ocena dobra:

- Uczeń rysuje tablicę przodków i tablicę potomków.
- Gromadzi pamiątki ze swojego dzieciństwa.
- Uczeń rozumie znaczenie małej ojczyzny w swoim życiu i w historii.
- Uczeń wskazuje na mapie i nazywa główne regiony współczesnej Polski.
- Uczeń rozumie, że mamy obowiązek chronić nasze symbole narodowe i okazywać im szacunek.
- Uczeń rozumie znaczenie legend w poznawaniu przeszłości.
- Wymienia przykłady legend związanych z różnymi regionami Polski.

Ocena bardzo dobra:

- Uczeń rozumie korzyści wynikające z poznania swojej historii i historii swojej rodziny.
- Uczeń znajduje informacje na temat swojej małej ojczyzny.
- Interesuje się życiem lokalnym.
- Uczeń rozumie znaczenie lokalnych zwyczajów jako elementu polskiej kultury
- Uczeń rozumie konieczność zdobywania wiedzy o ojczyźnie.
- Uczeń opowiada przykładową legendę związaną z wybranym regionem Polski.
- Wskazuje w legendzie elementy realne i fikcyjne

Ocena celująca:

- Uczeń sporządza swoją tablicę przodków do czwartego pokolenia
- Uczeń wyjaśnia pochodzenie słowa „patriota”.
- Uczeń opowiada o zwyczajach swojego regionu: gwarze, stroju regionalnym, potrawach.
- Uczeń, posługując się przykładami, opowiada, jak godło Polski zmieniało się na przestrzeni wieków.
- Uczeń zna legendę o Kraku i Wandzie.

Dział 3 - W POLSCE PIASTÓW I JAGIELLONÓW.

Ocena dopuszczająca:

- Uczeń wie, co to są: plemię, gród.
- Uczeń wie, kto to byli św. Wojciech i Bolesław Chrobry.
- Uczeń rozpoznaje insygnia koronacyjne.
- Uczeń wie, co to jest klasztor.
- Wymienia zajęcia średniowiecznych zakonników.
- Uczeń wie, kto to był Kazimierz Wielki.
- Uczeń wie, kto to byli Jadwiga Andegaweńska i Władysław Jagiełło.
- Uczeń wie, kim byli Krzyżacy.
- Zna datę bitwy pod Grunwaldem.

- Wie, kto to był Zawisza Czarny.
- Uczeń wie, kto to byli: rycerz, giermek.
- Wie, co to jest herb.
- Wymienia elementy średniowiecznego zamku.
- Uczeń wie, gdzie urodził się Mikołaj Kopernik.

Ocena dostateczna:

- Uczeń zna datę przyjęcia chrztu przez Mieszka I.
- Opowiada, jak wyglądało życie codzienne w państwie Mieszka I.
- Uczeń zna datę zjazdu w Gnieźnie i koronacji Bolesława Chrobrego.
- Opowiada o męczeńskiej śmierci św. Wojciecha.
- Uczeń omawia funkcje poszczególnych insygniów władzy monarszej.
- Uczeń omawia zajęcia średniowiecznych zakonników.
- Opowiada o przepisywaniu ksiąg.
- Uczeń wymienia najważniejsze osiągnięcia Kazimierza Wielkiego.
- Wie, kto to był Mikołaj Wierzynek.
- Zna datę założenia Akademii Krakowskiej.
- Uczeń zna legendę o klamerce królowej Jadwigi.
- Wskazuje na mapie Wielkie Księstwo Litewskie.
- Zna datę zawarcia unii w Krewie.
- Uczeń zna przebieg bitwy pod Grunwaldem.
- Opowiada o bitwie pod Grunwaldem.
- Odczytuje z planu przebieg bitwy pod Grunwaldem.
- Rozumie znaczenie powiedzenia: „polegać jak na Zawiszy”.
- Uczeń wie, kto to był paż.
- Wie, co to są: turniej rycerski, pasowanie na rycerza.
- Podaje przykładowe zasady kodeksu rycerskiego.
- Uczeń opowiada o życiu Mikołaja Kopernika.
- Opowiada o życiu krakowskich żaków.

Ocena dobra:

- Uczeń wymienia przyczyny i skutki przyjęcia chrztu przez Mieszka I.
- Odróżnia źródło historyczne od legendy
- Uczeń wskazuje na mapie ziemie przyłączone przez Bolesława Chrobrego do Polski.
- Wymienia postanowienia zjazdu w Gnieźnie.
- Uczeń wymienia najważniejsze etapy uroczystości koronacyjnych w średniowieczu.
- Uczeń wymienia dwa średniowieczne zakony.
- Zna pojęcia opata i relikwii.
- Uczeń wskazuje na mapie ziemie wchodzące w skład państwa Kazimierza Wielkiego na początku jego panowania i przyłączone do Polski przez tego władcę.
- Wymienia osiągnięcia gospodarcze, polityczne i kulturowe Kazimierza Wielkiego
- Uczeń zna herby Wielkiego Księstwa Litewskiego i Królestwa Polskiego.
- Wymienia przyczyny i skutki unii polsko-litewskiej.
- Uczeń opowiada, jak Krzyżacy założyli swoje państwo.
- Wskazuje na mapie: Malbork, Gdańsk, Pomorze Gdańskie, Grunwald.
- Wymienia przyczyny i skutki wielkiej wojny z Krzyżakami.
- Uczeń wyjaśnia pojęcia: herb, turniej, pasowanie na rycerza.
- Wie, jakie były funkcje poszczególnych elementów średniowiecznego zamku
- Uczeń opowiada, jakie wykształcenie miał Mikołaj Kopernik.
- Wskazuje na mapie miejsca związane z Mikołajem Kopernikiem.
- Objaśnia, czego dotyczyła teoria heliocentryczna.

Ocena bardzo dobra:

- Uczeń wymienia najważniejsze plemiona żyjące na ziemiach polskich.

- Rozumie wpływ chrześcijaństwa na rozwój kultury i państwowości.
- Uczeń rozumie znaczenie wykupienia ciała św. Wojciecha przez Bolesława Chrobrego.
- Podejmuje próbę oceny panowania Bolesława Chrobrego
- Uczeń wymienia i krótko omawia wszystkie etapy uroczystości koronacyjnych w średniowieczu.
- Uczeń rozumie znaczenie klasztorów w średniowieczu.
- Uczeń rozumie znaczenie panowania Kazimierza Wielkiego dla historii Polski i je ocenia.
- Omawia osiągnięcia gospodarcze, polityczne i kulturowe Kazimierza Wielkiego.
- Uczeń zna rodowód królowej Jadwigi i wie, dlaczego zasiadła ona na polskim tronie.
- Uczeń rozumie znaczenie bitwy pod Grunwaldem.
- Uczeń rozumie znaczenie kodeksu rycerskiego.
- Uczeń wyjaśnia, jakie było znaczenie teorii Kopernika dla rozwoju nauki.

Ocena celująca:

- Uczeń ocenia przyjęcie chrztu przez Mieszka I.
- Uczeń wie, kim był w średniowieczu cesarz i co to jest włócznia św. Maurycego.
- Uczeń opowiada ze szczegółami o średniowiecznych uroczystościach koronacyjnych.
- Uczeń rozpoznaje po strojach benedyktyna i cystersa.
- Uczeń ocenia panowanie Kazimierza Wielkiego.
- Uczeń samodzielnie ocenia unię w Krewie.
- Uczeń zna historię Zawiszy Czarnego. Opowiada o przyjęciu przez Władysława Jagiełłę dwóch nagich mieczy przed bitwą grunwaldzką (patrz: karta pracy do lekcji 12.)
- Uczeń wyjaśnia na przykładzie Zawiszy Czarnego, czy średniowieczny rycerz może być wzorem dla współczesnego człowieka.
- Uczeń zna najstawniejszych absolwentów Akademii Krakowskiej.

Dział 4 - W CZASACH ZWYCIĘSTW I LATACH NIEWOLI

Ocena dopuszczająca:

- Uczeń wie, które miasto założył Jan Zamoyski.
- Uczeń wie, kto to byli: Stefan Czarniecki, Augustyn Kordecki, Jan III Sobieski.
- Zna datę bitwy pod Wiedniem.
- Uczeń wie, kiedy powołano Komisję Edukacji Narodowej.
- Uczeń zna datę dzienną uchwalenia pierwszej polskiej konstytucji.
- Wie, kto to był Tadeusz Kościuszko.
- Wymienia trzy państwa uczestniczące w rozbiorach Polski.
- Uczeń wie, kto i kiedy napisał tekst *Mazurka Dąbrowskiego*.
- Zna na pamięć pierwszą zwrotkę i refren polskiego hymnu.
- Uczeń wie, co to były branka i Cytadela warszawska.
- Zna datę rozpoczęcia powstania styczniowego
- Uczeń wie, co to były rusyfikacja i germanizacja.
- Uczeń wie, z czego zasłynęła Maria Skłodowska-Curie.

Ocena dostateczna:

- Uczeń wie, kto to był Jan Zamoyski i wymienia jego osiągnięcia.
- Uczeń wie, co to była husaria i jak wyglądał husarz.
- Podaje skutki wojen Polski ze Szwecją i z Turcją.
- Zna datę rozpoczęcia i zakończenia potopu szwedzkiego.
- Zna słowa drugiej zwrotki *Mazurka Dąbrowskiego*.
- Uczeń wymienia osiągnięcia króla Stanisława Augusta Poniatowskiego w dziedzinie kultury.
- Wie, kim byli Marcello Bacciarelli i Canaletto.
- Rozpoznaje na ilustracji pałac Na Wodzie w Łazienkach Królewskich w Warszawie.
- Uczeń zna datę insurekcji kościuszkowskiej.
- Wie, co to jest insurekcja i kto to byli kosynierzy.
- Wie, dlaczego 3 maja obchodzi się w Polsce święto narodowe
- Uczeń wie, kto to byli: Napoleon Bonaparte, Jan Henryk Dąbrowski, Józef Wybicki.

- Wie, kiedy powstały Legiony Polskie.
- Zna na pamięć polski hymn.
- Uczeń wie, co to były manifestacje patriotyczne i kto brał w nich udział.
- Wie, kto to był Romuald Traugutt.
- Uczeń wie, co to jest tajne nauczanie.
- Omawia sytuację Polaków w poszczególnych zaborach.
- Opowiada o oporze Polaków wobec rusyfikacji oraz germanizacji (Michał Drzymała, dzieci z Wrześni).
- Uczeń wymienia osiągnięcia Marii Skłodowskiej-Curie.

Ocena dobra:

- Uczeń rozumie określenie „mąż stanu”.
- Wie, kto był ostatnim królem z dynastii Jagiellonów.
- Wymienia trzech królów wybranych na polski tron po wygaśnięciu dynastii Jagiellonów.
- Uczeń wyjaśnia terminy: potop szwedzki, Lew Lechistanu.
- Rozumie znaczenie obrony Jasnej Góry w czasach potopu szwedzkiego.
- Uczeń wie, w jakim celu powołano Komisję Edukacji Narodowej.
- Wie, co to były Szkoła Rycerska i obiady czwartkowe.
- Uczeń zna datę i przyczyny II rozbioru Polski.
- Opowiada o bitwie pod Racławicami.
- Wie, co to była *Konstytucja 3 maja* i rozumie jej znaczenie.
- Wskazuje na mapie trzy państwa zaborcze i zagarnięte przez nie polskie ziemie.
- Uczeń opowiada o powstaniu Legionów Polskich.
- Uczeń wie, że w 1830 roku wybuchło powstanie listopadowe.
- Wymienia przyczyny i skutki powstania styczniowego.
- Rozumie, dlaczego powstańcy styczniowi podjęli walkę partyzancką.
- Uczeń wie, co to jest *Rota* Marii Konopnickiej.
- Wie, co to były rugie pruskie.
- Uczeń wie, kiedy i za co Maria Skłodowska-Curie otrzymała dwukrotnie Nagrodę Nobla.

Ocena bardzo dobra:

- Rozumie rolę wybitnej jednostki w dziejach.
- Uczeń zna datę bitwy pod Chocimiem, w której dowodził Jan III Sobieski.
- Rozumie treść drugiej zwrotki *Mazurka Dąbrowskiego*.
- Uczeń wie, kto to byli Ignacy Krasicki i Grzegorz Piramowicz.
- Rozumie znaczenie rozwoju nauki i sztuki
- Uczeń ocenia insurekcję kościuszkowską – wskazuje jej mocne i słabe -strony.
- Uczeń rozumie znaczenie Napoleona dla sprawy polskiej.
- Uczeń opowiada o działaniu państwa podziemnego podczas powstania styczniowego.
- Jeśli to możliwe, znajduje w swojej okolicy miejsca związane z powstaniem styczniowym i zna jego lokalnych bohaterów.
- Ocenia znaczenie oporu Polaków wobec zaborców.
- Uczeń ocenia działalność Marii Skłodowskiej-Curie.

Ocena celująca:

- Uczeń omawia funkcje najważniejszych elementów XVI-wiecznego miasta (na przykładzie Zamościa).
- Uczeń samodzielnie ocenia udział wojsk polskich w bitwie pod Wiedniem.
- Uczeń opowiada szczegółowo o kulturze epoki stanisławowskiej, np. o dziełach Ignacego Krasickiego lub Marcella Bacciarellego
- Uczeń na podstawie wiedzy z bieżącej lekcji (i ewentualnie z lekcji dodatkowej **Epoka stanisławowska*) wymienia przyczyny rozbiorów Polski.
- Uczeń ocenia działania Napoleona w odniesieniu do Polaków.
- Uczeń ocenia powstanie styczniowe.
- Uczeń zna i rozumie treść *Roty*.
- Uczeń zauważa wzrost znaczenia kobiet w rozwoju nauki i kultury w XIX wieku.

Dział 5 - TRUDNE DZIEJE OSTATNICH STU LAT

Ocena dopuszczająca:

- Uczeń zna datę rozpoczęcia I wojny światowej.
- Wie, kto to był Józef Piłsudski.
- Uczeń zna datę Bitwy Warszawskiej.
- Uczeń wskazuje na mapie Gdynię i COP.
- Uczeń wie, co to były obozy koncentracyjne i podaje przykład takiego obozu.
- Wie, co to były Armia Krajowa i Szare Szeregi.
- Zna datę rozpoczęcia II wojny światowej.
- Uczeń zna datę dzienną rozpoczęcia powstania warszawskiego.
- Uczeń zna datę zakończenia II wojny światowej.
- Wie, kto to byli Witold Pilecki i Danuta Siedzikówna „Inka”.
- Uczeń zna datę roczną powstania Solidarności.
- Wie, kto to jest Lech Wałęsa.
- Uczeń wie, kto to był Jan Paweł II (Karol Wojtyła).

Ocena dostateczna:

- Uczeń wyjaśnia, dlaczego wojnę z lat 1914–1918 nazywamy światową.
- Wie, kto to był Roman Dmowski.
- Wymienia polskie formacje wojskowe walczące podczas I wojny światowej.
- Uczeń rozumie pojęcia: Armia Czerwona, bolszewicy.
- Opowiada o przebiegu Bitwy Warszawskiej.
- Uczeń opowiada o powstaniu portu i miasta Gdyni.
- Uczeń wie, kto to był Eugeniusz Kwiatkowski.
- Uczeń wie, co to były tajne nauczanie i mały sabotaż.
- Wie, kto to byli „Rudy”, „Alek” i „Zośka”.
- Opowiada o akcji pod Arsenalem
- Uczeń wie, ile dni trwało powstanie warszawskie.
- Zna skutki powstania warszawskiego.
- Uczeń wie, na czym polegała specyfika władzy komunistów w Polsce.
- Wie, kto to byli żołnierze niezłomni (wyklęci).
- Opowiada o dokonaniach Witolda Pileckiego i Danuty Siedzikówny „Inki”.
- Uczeń zna datę wprowadzenia stanu wojennego.
- Wie, kto to byli Wojciech Jaruzelski i Jerzy Popiełuszko.
- Uczeń wie, kto to był Stefan Wyszyński.
- Wie, kiedy wybrano Karola Wojtyłę na papieża.
- Zna najważniejsze fakty z życia papieża Polaka.

Ocena dobra:

- Uczeń omawia dwie polskie orientacje polityczne podczas I wojny światowej.
- Wie, kto to był Józef Haller.
- Rozumie, dlaczego I wojna światowa była szansą dla Polski na odzyskanie niepodległości.
- =Uczeń wymienia przyczyny i skutki wojny Polski z bolszewicką Rosją.
- =Wskazuje na mapie ziemie, o które Polacy walczyli w okresie kształtowania się granic odrodzonego państwa polskiego.
- Uczeń wie, kto to był Władysław Grabski. Rozumie znaczenie powstania Gdyni i COP dla odrodzonej Polski.
- =Uczeń wie, co to było Polskie Państwo Podziemne.
- =Wymienia i omawia formy represji stosowane przez okupantów względem Polaków oraz sposoby walki Polaków z okupantami.
- Uczeń wie, jaką rolę w powstaniu warszawskim odgrywali najmłodsi powstańcy (harcerze, łącznicy i sanitariuszki).
- Uczeń wyjaśnia określenie „żołnierze niezłomni”.
- Rozumie pojęcia: Urząd Bezpieczeństwa, komuniści, milicja.
- Uczeń podaje przyczyny i skutki zawarcia porozumień sierpniowych oraz wprowadzenia stanu wojennego.
- Dostrzega związek między działalnością Solidarności a obaleniem komunizmu w Polsce.

- Zna datę pierwszych częściowo wolnych wyborów parlamentarnych.
- Uczeń opowiada o życiu i działalności Jana Pawła II.
- Uczeń wie, co to były obchody tysiąclecia chrztu Polski.

Ocena bardzo dobra:

- Uczeń opowiada o początkach niepodległego państwa polskiego.
- Uczeń, rozumie określenie „Cud nad Wisłą”.
- Uczeń wymienia trudności, z którymi Polacy zmagali się po odzyskaniu niepodległości.
- Uczeń rozumie, dlaczego należy czcić pamięć Polaków prześladowanych podczas II wojny światowej. Jeśli to możliwe, znajduje w swojej okolicy miejsca związane z prześladowaniami ludności polskiej podczas II wojny światowej i zna lokalnych bohaterów tego okresu.
- Uczeń wymienia przyczyny klęski powstania warszawskiego.
- Uczeń rozumie, dlaczego należy czcić pamięć żołnierzy niezłomnych.
- Uczeń rozumie znaczenie powstania Solidarności dla historii Polski i Europy.
- Uczeń rozumie rolę i znaczenie Kościoła katolickiego w powojennej Polsce.

Ocena celująca:

- Uczeń ocenia działania Józefa Piłsudskiego i Romana Dmowskiego w czasie I wojny światowej.
- Uczeń wyjaśnia znaczenie Bitwy Warszawskiej dla losów Polski i Europy.
- Uczeń ocenia osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej.
- Uczeń wyjaśnia na przykładzie harcerzy z Szarych Szeregów, czy bohaterowie II wojny światowej mogą być wzorem dla współczesnych dzieci i młodzieży.
- Uczeń ocenia powstanie warszawskie.
- Uczeń ocenia działania komunistycznych władz w powojennej Polsce.
- Uczeń ocenia wprowadzenie stanu wojennego oraz przemiany, które zaszły w Polsce po 4 czerwca 1989 roku.
- Uczeń – jeśli to możliwe – znajduje w swojej okolicy (regionie) miejsca związane z Janem Pawłem II.